

Інтеграція методів, прийомів та форм навчання забезпечує процесуальний аспект інтегративного підходу в формуванні системи професійних знань і вмінь студентів.

За аналогічною схемою може бути побудована модель інтегративно-предметного значення окремої навчальної дисципліни.

Отже інтегративний підхід може бути успішно застосований при формуванні професійних знань і вмінь студентів вищих закладів освіти фізкультурного профілю в процесі вивчення курсу "Теорія і методика фізичного виховання". Це в свою чергу сприятиме розробці цілісної дидактичної інтегративної моделі підготовки фахівців у галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма "Освіта"/ "Україна XXI століття". - К.: Райдуга 1994. - 62с.
2. Цільова комплексна програма "Фізичне виховання - здоров'я нації". - К., 1998.
3. Козловська І.М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи. - Львів: Світ, 1999. -301 с.
4. Шиян Б.М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах: Автореферат дис.докт.пед.наук.. - К., 1997. -50с.
5. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Теорія фізичного виховання. - Тернопіль: Збруч, 2000. - 183с.

USING THE INTEGRATIVE APPROACH OF FORMING AT THE STUDENT'S PROFESSIONAL KNOWLEDGE AND SKILLS WHILE STUDYING THE COURSE "THEORY AND METHODS OF PHYSICAL EDUCATION"

IGOR LAPYCHAK

Lvivs State Institute of Physical Culture

This article is devoted to the substantiation of using the integrative approach of forming of the students' professional knowledge and skills while studying the course "Theory and methods of physical education".

ДО ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ

ВОЛОДИМИР ЛЕВКІВ

Львівський державний інститут фізичної культури

Поняття "гра" є надзвичайно багатогранним, і саме через це гра виступає самостійним видом розвиваючої діяльності дітей різного віку, принципом і способом їх життєдіяльності, методом пізнання дитини, методом організації її життя і неігрової діяльності [6]. Зважаючи на багатифункціональність даного терміну, доцільно говорити про ігрову діяльність як одну з людської діяльності. Поряд з терміном "гра" в теорії і практиці фізичного виховання часто в процесі опису ігрової діяльності дітей застосовують інші терміни, зокрема "забави", "розвага", "змагання", "хороводи" тощо, які розглядаються як вправи ігрового характеру. На жаль, на сьогоднішній день немає чіткості в розумінні цих понять, що не дає можливості ефективно їх вживати під час розгляду ігрової діяльності дітей.

В зв'язку з цим, перед нами було поставлено завдання визначити особливості змісту ігрової діяльності.

Для його вирішення застосовувалися наступні методи: аналіз науково-методичної літератури, методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції, узагальнення.

В "Словнику української мови" [4] поняття "гра" пояснюється як дія за значенням "забави", яка у свою чергу означає проводити час, забавляючись, розважаючись. Отже, з

пояснень словника випливає, що такі поняття як “гра”, “забава”, “розвага” можна вважати синонімами, тобто поняття, що характеризують однаковий вид діяльності.

Щоб краще зрозуміти різницю змісту цих понять доцільно звернутися до низки тлумачних словників. Так, в “Етимологічному словнику української мови” [2] слово “грати” споріднене із старослов'янським “играти”, давньоіндійським “ejati” – рухається, індоєвропейським “aig” – різко рухатися.

В той же час, слово “бавити”, від якого походить “забава” споріднене із старослов'янським “обавити” – замовляти, заклинати, праслов'янським “baviti” – говорити, розповідати, індоєвропейським “bha” – говорити і пояснюється як розважати, затримувати. В “Словнику української мови” П.Білецького-Носенка [1] слово “забава” пояснюється як “медление, помеха, препятствие”, а також “увеселение, удовольствие”. Таке ж розуміння цього поняття подається і в “Словнику староукраїнської мови XIV-XV ст.” [3]. Як бачимо, під грою розуміється швидка рухова діяльність, а під забавою - повільна.

В свою чергу, поняття “розвага” в “Словнику української мови” П.Білецького-Носенка [1] пояснюється як “утешать, забавлять”, а в “Словнику староукраїнської мови XIV-XV ст.” [3] “розважатися” пояснюється як “убежать, уйти в разные стороны, разбежаться”, і в той же час, поняття “играти” і “забавляться” ототожнюються.

Отже, аналіз тлумачних словників показав, що в розуміннях того чи іншого слова прослідковуються певні особливості. Щоб визначити їх, доцільно проаналізувати зміст цих фізичних вправ.

Гра як і будь-яка діяльність проводиться з певною метою, ціллю. Цільова установка і рухова діяльність її учасників визначаються **сюжетом (фабулою)** гри. **Сюжет** – це задум (тема) та порядок рухових дій, що розкривають цей задум чи тему. **Фабула** – це стислий зміст рухової діяльності, в якій рухові дії подані у послідовному зв'язку. Відповідно до сюжету гри, дитину вводять у певний образ, в певну роль, перебуваючи у якій вона має право виконувати одні рухові дії і не може виконувати інші.

Виконуючи ту чи іншу роль, дитина занурюється у світ фантазії, який дарує їй нові враження від уявної діяльності. І це захоплює дитину, сприяє задоволенню її біологічної природної потреби у постійній діяльності, у розвитку психічних функцій (уявлення), у нових враженнях, в емоційному насиченні. Ось чому діти люблять бути котиками, мишками, зайчиками, вовками, мисливцями, космонавтами і т.д. Ось в чому полягає цілісність образу, ролі, а отже й сюжету.

Сюжет розкривається за допомогою правил. Правила – це положення, в яких відображається суть гри, співвідношення всіх їх компонентів. Правила уточнюють права і обов'язки гравців, визначають способи ведення гри і облік результатів.

Слід наголосити, що результат гри завжди спрямований на перемогу, на виграш. Виграш є постійною складовою структури любої гри, а там де є виграш, де є прагнення перемоги, там є **змагання**. Отже, в основі гри лежить змагання яке здійснюється відповідно до сюжету гри і обумовлюється її правилами.

Наявність змагання вимагає від гравців якнайкраще виконувати рухові дії, стимулює їх мобілізувати всі свої можливості для досягнення перемоги, для виграшу. В процесі змагання дитина реалізує свою природну потребу в боротьбі, в основі якої лежить інстинкт самозбереження, що характерний для будь-якого організму, і саме через це змагання приваблює дитину.

Слід відмітити, що змагання в грі є специфічним, оскільки дозволяє **імпровізацію** рухових дій для досягнення перемоги. **Імпровізація** передбачає раптову зміну ситуації, необхідність проявляти гравцям творчу ініціативність рухових дій. Але така імпровізація обмежується правилами гри. Можливість імпровізувати урізноманітнює ігрову діяльність, задовольняє природну потребу дитини творити, потребу в нових враженнях. Імпровізація робить привабливим сам процес гри, а не лише її результат.

Отже, основними компонентами рухової діяльності в грі є сюжет, змагання та імпровізація. Всі вони разом з правилами, які їх обумовлюють і руховими діями, за допомогою яких реалізується, складають зміст гри. Всі ці компоненти присутні в дитячих іграх "День і ніч", "Котик і мишка", а також у спортивних іграх (футбол, волейбол, баскетбол та ін.).

Рухова діяльність, в якій відсутній один з перелічених компонентів не може називатись грою. В зв'язку з цим, слід проаналізувати праці українських фахівців з фізичного виховання початку ХХ століття. Зокрема Т.Франко у своїй праці "Історія й теорія руханки" зробив спробу роз'єднати поняття "гра" та "забава". На його думку: "Ріжниця між забавами і іграми є та, що останні трудніші і ходить при них про виграну, між тим, як у забаві не виграє ніщо". Таку ж відмінність між іграми та забавами можна спостерігати у працях І.Соверського та О.Суховерської. Отже, на думку дослідників, у змісті забави відсутнім є змагання. Прикладом таких фізичних вправ є "Голочка-ниточка", "Довга лоза" або "Червоний", а також хороводи. Від інших забав хороводи відрізняються пісенним супроводом рухових дій.

Ігрова діяльність дітей включає в себе різні протиборства, зокрема "Бій півнів", "Бій м'ячів", різноманітні перетягування. Аналіз показав, що в змісті цих фізичних вправ яскраво виражені змагання та імпровізація і немає сюжету, тобто порядку визначених дій. Тому такі вправи не можна причислити до ігор, а слід класифікувати як єдиноборства (коли лише два учасники) чи протиборства (коли між собою протидіють групи).

Серед вправ ігрового характеру є й такі, зміст яких включає в себе сюжет і змагання та не передбачає імпровізацію рухових дій. В них перемагає той, хто краще виконав певне завдання. До таких вправ слід віднести різноманітні змагання. Це можуть бути різноманітні змагання ("Хто далі стрибне", "Хто швидше добіжить"), змагання в парах ("Біг з м'ячем", "Триноги"), а також різноманітні естафети.

Якщо зміст забав, протиборств, змагань визначається наявністю двох компонентів змісту гри і відсутністю будь-якого одного, то зміст розваги передбачає наявність лише імпровізації і відсутність сюжету і змагання. Така ігрова діяльність дітей найчастіше спостерігається під час їх перебування на ігровому майданчику, коли діти то бігають, то стрибають, то гойдаються, то лазять. Всі рухові дії вони виконують в довільній послідовності, отримуючи задоволення лише від процесу ігрової діяльності.

Таким чином, вправи ігрового характеру відрізняються між собою наявністю чи відсутністю в їх змісті компонентів ігрової діяльності: сюжету, змагання, імпровізації. В зв'язку з цим, можна дати визначення кожній вправі ігрового характеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус Гай-Носенко П. Словник української мови // АН УРСР, ін-т мовознавства ім. О.О. Біляцької. - К.: Наукова думка, 1966. - 422 с.
2. Етимологічний словник української мови: у 7-ми томах. - К.: Наукова думка, 1982.- Т.1(А-Г). - 632 с.
3. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст.: у 2-х томах. - К.: Наукова думка, 1977.- Т.1. - 632 с.
4. Словник української мови: у 12-ти томах. - К.: Наукова думка, 1977. - Т.8. - 928 с.
5. Франко Т. Історія й теорія руханки / Накладом Сокола-Батька". - Коломия-Львів, 1923. - 386 с.
6. Шенкер С.А. Игры учащихся - феномен культуры. - Москва: Новая школа, 1994. - 240 с.

TO PROBLEM OF THE TERMINOLOGY OF THE CHILDREN'S GAME ACTIVITY VOLODYMYR LEVKIV

Lviv State Institute of Physical Culture

In the children's game activity it is necessary to differ in exercises of the game character: such varieties as game, play, competition, resistance.

ЗНАЧЕННЯ ДОМАШНІХ ЗАВДАНЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СИСТЕМІ “СІМ'Я-ШКОЛА”

ВОЛОДИМИР ЛЕСИК, ОЛЕГ ШУЛЬГА

*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний інститут
імені Г.С.Сковороди*

Досвід роботи в школі на посаді вчителя фізичного виховання та в педагогічному інституті - методистом педагогічної практики студентів з фізичної культури дозволяє зробити висновок про доцільність виконання домашніх завдань в системі “Сім'я – школа” з використанням програми “Здоров'я”, розробленої під керівництвом професора О.Д.Дубогай і затвердженої Міністерством освіти і науки України [5].

Виходячи із завдань і змісту навчального матеріалу, необхідно систему впроваджувати систему у побут школярів. При складанні комплексу вправ бажано взяти за основу досвід роботи вчителів –методистів, педагогів зі стажем роботи в школі.

Враховуючи досвід роботи вчителів фізичної культури шкіл м.Переяслав-Хмельницького та ЗОШ №287 м.Киева М.М.Бездольного, С.І.Бикова, С.С.Богачової, О.І.Медуниці та ін., можна зробити висновок, що для успішного застосування домашніх завдань необхідно дотримуватись таких обов'язкових умов:

- донести до учнів те, їх вимоги навчальної програми і рівні розвитку основних рухових якостей, які вони повинні досягти у своєму віці з врахуванням їх психофізіологічних можливостей;
- переконати учнів у практичній користі домашніх завдань, як необхідного доповнення до уроку фізичної культури;
- зацікавити школярів домашніми завданнями, застосовуючи індивідуальний підхід, під контролем старших членів сім'ї;
- визначити головне, над чим і в який період працювати тому чи іншому учню над фізичним вдосконаленням;
- змістовно вивчити із учнями на уроці домашнє завдання в системі “Сім'я – школа”;
- уміти визначати ступінь впливу вправ на організм дитини, знати способи правильного регулювання цим впливом;
- звернути увагу учнів на організацію і методику проведення вправ для виконання домашніх завдань;
- навчити учнів правильної термінології, навчити їх користуватися нею при записах домашніх завдань;
- обов'язково повідомляти учням термін перевірки отриманих домашніх завдань;
- фіксувати домашні завдання в різних планах при вивченні навчального матеріалу.

Вищенаведені умови розраховані на учнів, які систематично виконують ш вправи, тому у III-IV класах дані нормативи сприймаються як дещо завищені. А насправді, вони відповідають фізичній підготовці наших дітей. Причому завищення рівня сприяє регулярному виконанню домашніх завдань в системі “Сім'я - школа”.

Застосовуються два види домашніх завдань - так звані наскрізні та тематичні. Наскрізні завдання протягом навчального року для кожного класу одні і ті ж. Вони